

Lausunto 4.6.2018, LVM/795/13/2018

Suomen Avaruustutkimusseuran lausunto selvitysluonnoksesta ”Suomalainen avaruustoiminta ja sen hallinnon kehittämistarpeet”

Suomen Avaruustutkimusseura SATS on alan harrastajien ja ammattilaisten muodostama, yli 200 henkilöjäsenen ja muutamien yritysjäsenten aatteellinen yhdistys. SATS on perustettu vuonna 1959. Yhdistyksen toiminnan painopiste on avaruuteen ja avaruustekniikkaan liittyvä harrastustoiminta, mutta sen jäseninä on merkittävä joukko suomalaisia avaruusalan ammattilaisia yritys- ja tutkimusmaailmasta. SATS on IAF:n (International Astronautical Federation) Suomen edustaja.

Selvitysluonnoksessa on nähdäksemme asiallisesti perusteltu keskitetyn avaruushallinnon tarve. Nähdäksemme esitettyjen perustelujen lisäksi keskitetty hallinto vähentää riskiä toistaiseksi pienehkön hallinnonalan toimintojen hautautumisen muiden asioiden alle. Toimijoiden kannalta on tärkeää, että hallinnon yhteistyö muiden viranomaisten kanssa toimii tehokkaasti. Mikäli esimerkiksi lupaprosessit vaativat koordinoitua viranomaisten kesken, asiakkaan tulee voida odottaa asiansa käsittelyä tehokkaasti myös niissä virastoissa, joiden kanssa hän ei suoraan asioi.

Suomen Avaruustutkimusseura haluaa nostaa esiin ammattimaisen avaruustutkimuksen ohella harrastustoiminnan tarpeet. Alan kaupalliset toimijat ovat meillä pääasiassa pieniä yrityksiä. Samalla, kun toivomme menestystä ja kasvua olemassa oleville yrityksille, uskomme, että jatkossakin monet innovaatiot syntyvät aluksi pienissä tutkimusyksiköissä ja yrityksissä. Nämä eivät synny tyhjästä, vaan jäsentensä ja työntekijöidensä mielenkiinnon ja innostuksen kautta. Harrastustoiminta on ensiarvoisen tärkeää näiden synnyttämisessä ja ylläpitämisessä. Siksi toivomme, että avaruushallinto, oli sen järjestämisen muoto mikä tahansa, ottaa huomioon ja edistää suomalaisen avaruustekniikan harrastamisen edellytyksiä.

Toistaiseksi hyvin vähäisellä huomiolla on ollut myös alan näkyvyys perus- ja keskiasteen opetuksessa. Ymmärtääksemme se on ollut täysin yksittäisten opettajien innostuksen varassa. Esimerkiksi pienoisorakettitoiminta on perinteisesti ollut näkyvässä roolissa perinteisten avaruustutkimuksen suurvaltojen kouluissa. Se voisi meilläkin antaa avaruusosalalle näkyvyyttä siinä vaiheessa, kun lapset ja nuoret vielä pohtivat uravalintojaan. Näemme, että yksi avaruushallinnon tehtävistä, jossa yhdistykset ja kansalaisjärjestöt voisivat olla merkittävässä roolissa, on nykyisten ja tulevien osaajien rekrytointi alalle.

Kaikkien edellä mainittujen tehtävien hoitamisessa tärkeä edellytys on selkeiden rajapintojen luominen eri toimijoiden ja avaruushallinnon välille. Kullekin toiminnolle on oltava hallinnollinen vastuutaho. Keskitetty avaruushallinto näyttäytyy toimijalle keskitettynä vain, jos sen sisällä toimitaan koordinoitusti eivätkä sen eri yksiköt ole käytännössä eri ”asiointiluukkuja”.

Mahdollisuuksien mukaan avaruushallinnon alle olisi keskitettävä myös osaamista ja toimivaltaa monien nykyisinkin eri laein säädeltyjen asioiden hoitamiseen. Vaikka käytännössä esimerkiksi raketteja koskevat erilaiset säädökset ilmailu-, räjähdysaine-, radiotaajuus- ym. lainsäätöjen alalta, pitäisi lupaprosesseja suoraviivaistaa ja yhtenäistää siten, että tutkimus-, liike- ja harrastustoiminta ovat mahdollisia ilman kohtuutonta byrokratiaa.

Mika Jalava

Suomen Avaruustutkimusseuran johtokunnan puheenjohtaja